Refik Engin (Tekirdağ Kılavuzlu Köyü)

Günümüzde Trakya'da ehl-i beyte bağlı tarikatları ikiye ayırabiliriz :

Bunlardan biri Balım Sultan evveli Bektaşi erkânına bağlı olan ocaklar ile Balım Sultan erkanına bağlı olanlardır.

Balım Sultan evveli Bektaşi erkanı uygulayan , Trakya'daki Ehli Beyt tarikatları şunlardır:

Seyyid Ali Sultan erkanı uygulayan Kızıl Deli Bektaşileri ve aynı tarikatın evladiye kolu olan , Ali Koç Baba Bektaşileridir.

Otman Baba ve Akyazılı Sultan Bektaşileri Trakya'da Babailer olarak bilinmektedirler.

Trakya ve Balkanlarda Hacı Bektaşi Veli sonrası Bektaşiler:

Seyyid Ali Kızıldeli Sultan yolu erkanına bağlı olan Er oğulları.

Bu topluma verilen bu ad'a sadece Mehmet Eröz'ün Alevilik ve Bektaşilik adlı eserinde rastladık. Halk ise kendilerine DAĞLI dendiğini söylüyorlar.

Seyyid Ali Sultan döneminde belli bir zaman kabilenin tümüne Kızıldeli denmiştir. Yörede bulunan Kızıldeli ırmağı hem kabileye hem de Seyyid Ali Sultan'a lakap olarak verilmiştir.

Bu kabilenin bir kısmı ise Bulgaristan'daki Alvanar,Veletler ve Küçükler köylerine yerleştirilmişlerdir. Bu yerleşimin Niğbolu kalesi fethinden sonra olması ihtimali yüksektir.

Kızıldeli Vakfı 1402 yılından başlayarak çeşitli zamanlarda bazı padişahlar tarafından varlığı kabullenilmiş ve gerekli yardımlar yapılmıştır. 1927 yılında Seyyid Ali Sultan KIZILDELİ VAKFINA bağlı yirmi dört köyün varlığı bilinmektedir. Bu köylerin isimleri şunlardır:

Kanberler ,Ahlatçıköy ,Yılanlı, Karaören , Kütükli , Mesimler ,.Encekköy ,Kirezli ,Dervent ,Armutlu, Aşağı Tekke , Ömerler , Pir Pınarları ,Hacı Bağı1, Sarp Dere, Maskarlar, İmanlar,.Elebiler, Sucahla,.Büyük Dervent,Seçek sırtı, Horasan Karısı, Ballıkaya, Cuva koru, .Aşağı Mahalle,.Kuş Pınarı ve Yazılı Taş'tır.(1)

Bu listeye ilave olarak Kuşanlar ve Çilingirler köyleri de vardır. Bulgaristan'ın Kırcaali sanacağına bağlı Ortaköy ,Yukarı ve Aşağı Yörükler köy sakinleri bu topluma aittir.

Kızıldeli ocağında halen AREN olarak adlandırılan bir topluluk da vardır. Bu toplumun aslında Pomak Türklerinden bir gurup olduğu söylenmektedir.

Bugün Marmara Bölgesinde tespit ettiğimiz Kızıldeli koluna bağlı merkezler şunlardır:

Tekirdağ,merkeze bağlı Işıklar köyü, Malkara'ya bağlı olan köyler, Yeni Dibek, Sarı Polat,Yaylagöne, Edirne Uzunköprü'ye bağlı Kavak mahallesi,Meriç ilçesi ve Umurca, Nasuhbey, Feruzköy, Çöp köy,Akıncılar, Harmanlı,Çavuşlu, Maksutlu, Alibeyköy, Büyük ve Küçük Altıağaç, Eskiköy Yakupbey, Çoban Pınarı, Türkobası ,Tevfikiye, Balaban, , İbriktepe, Yeniköy, Hıdırağa,Köşan Çiftliği,Musulca ve İskender köyleri Lüleburgaz'ın Evrensekiz, Kırklareli'de İslambey, Kumrular ve İnece köyü de bu kabile köylerindendir.

Bursa ilinde Ortaköy,Atıcılar ,İsmetiye ,Gül Bahçe, Eminbey Çiftliği ,ilin Orhangazi'ye bağlı Orta köy, Bursa'ya bağlı Kazıklı köyü,Yalova'ya bağlı Aşağı ve Yukarı Kocadere,Gökçedere köyleri, İnegöl'e bağlı Kurşunlu, Kemalpaşa'ya bağlı Kumkadı,Bursa'nın Kestel ilçesi, İznik'e bağlı Kurşunlu da Kızıldeli yoluna bağlıdırlar.

ALİ KOÇLULAR.

Bu kabilenin Rumeli'ye Seyyid Ali Sultan ile birlikte yerleştiği sanılmaktadır.

Yunanistan'daki Kızıldeli toplumunun bir parçasıdır.

Bulgaristan'da İsliven sancağına bağlı Veletler,Küçükler ve Alvanar köylerinde toplu olarak bulunuyorlar. Bu kabileden olanların bulundukları yerler; Tekirdağ'ın Muratlı İlçesi,buraya bağlı Aydın Köy, Kırklareli'de, Devletliağaç, Umurça, Terzidere, Demirköy,Hamza Bey, Küçük Karıştıran, Evrensekiz, Sivriler. Çorlu da Paşaalan, Çorlu ve Sağlık mahallesinde toplu halde bulunmaktadırlar. Aynı toplumun Eskişehir'de Seyit Gazi'ye bağlı Büyük Yayla ,Bozhöyük köyleri vardır.

.BABAİLER .Aslında Otman Baba ya bağlı olanlara verilen addır .Babailiğin Balkanlarda 16. yüzyıldan itibaren yayılmaya başladığı sanılmaktadır. (2)

Çorlu'da bulunan Babailer ise aslında Balım Sultan evveli Bektaşiliği uygulayan Otman Babanın uyardığı Bektaşilerdir. Trakya da Babailerin çoğunluğu Çorlu ilçesindedir. Edirne de Köşan Çiftliği ile Lüleburgaz da Turgutbey , Pancarköy , Pınar başı, İğneler, Ahmet bey,Çorlu'da, Beyaz köy,Türkmenli, Türkgücü, Yenice ,Çanta, Çorlu da Kovacık Mahallesi. Tekirdağ merkezine bağlı Hüsunlu, Gündüzlü ve Köse İlyas köyleri ile İstanbul Çatalca'ya bağlı Çanakça köylerine yerleşmişlerdir

Babailerin geliş yeri Bulgaristan'dır. Alanmahalle, Pındıcak, Koşukavak, Koca kışla ,Güveçler, Koçaşlı, Beyköy, Hasköy, Karamanlar, Karamalar, Kararlar, Balolar,Sürmenler, Elmalı köylerine ilave olarak Kırcaali yöresinde

Babalar köyünün Dede mahallesi ,Karalar Kayaaltı .Mandacılar köyleridir.

AKYAZILI SULTAN'a bağlı olanlar.

Akyazılı Sultan :Bektaşiler arasında yaygın bir söylentiye göre, Hacı Bektaş Veli ardalarındandır. 16.cı yüzyılda yaşamıştır. Asıl adı İbrahim'dir. Otman Baba'nın yol evladıdır. (3)

Bulgaristan'ın Varna vilayetine bağlı Şumnu ilçesinin Aşağı Kumluca köyü Akyazılı erkanına bağlıdır. Akyazılıların bir kısmı hala İstanbul'da Zeytinburnu ve Bahçelievler'de oturmaktadırlar. 1927 yılında Çeşmeli ve Sel Veli çiftlikleri satın alarak ÇEŞMELİ köyünü kurmuşlar.

AMUCA KABİLESİ VE BABAGAN KOLUNA BAĞLI BEKTAŞİLER.

Trakya da Balım Sultan Erkanı uygulayan en büyük gurup AMUCA topluluğudur. Trakya'daki Balım Sultan Erkanı'nı uygulayan Babagan kolu Bektaşilerin merkezi Tekirdağ'ın Kılavuzlu köyüdür. Amucaların ve Trakya Babagan kolu Bektaşilerini temsilen Kılavuzlu köyünde ikamet eden Halife Halil Tiryaki Baba'dır. Balım Sultan Erkanı'na göre Babagan kolu Bektaşileri şuan İzmir'de ikamet eden Dedebaba Ali Hayder Ercan 'a bağlıdırlar.

Amuca Kabilesi köken olarak ERTUĞRUL Gazi soyundan gelmektedir.İki köyünün adı Ertuğrul'dur. Tarih kayıtlarında Amuga,Amuca, ve Amucalı adları ile yer almaktadırlar.

Haleb Rakka ve daha sonraları Kayseri'de görülmüşler. Kayseri'de kabile Şeyh Bedreddini tarikatına bağlı iken Kırklareli'nin o zamanki adı ile KEŞİRLİK bugünkü adı ile Kofçaz ilçesinin Ahmetler köyüne yerleşiyorlar. Burada kısa zamanda içinde on köy kuruyorlar. En eski kayıt 1491 yılında Malkoçlar köyü adına bulunmuştur.

Bu kabile çift tarikatlıdır.1868 yılında büyük bir kısmı Bektaşiliğe geçmesine rağmen hala küçümsenmeyecek bir kısmı kabilenin Şeyh Bedreddini tarikatına devam etmektedirler.. Eskişehir de Akça kaya , ve eski adı Belören yeni adı Şükranlı köyü ,Balıkesir ilinde , Ertuğrul ve Köseler köyleri vardır.

Amuca Kabilesinin Trakya'daki köyleri :

Tekirdağ'da Kılavuzlu ve Arzulu, Kırklareli'de, Topçular, Malkoçlar, Beyci ,Aşağı ve Yukarı Kanaralar, Ahlatlı, Karaabalar, Ahmetler, Devletliağaç, Kapaklı, Tatlıpınar, Kocatarla,Koruköy ,Düzorman, Yörüklerbayırı, Kızılcıkdere, Deveçatağı, Karıncak, Çeşmekolu, Yenitaşlı, Yenibedir, Turgutbey,Umurca, ve Osmaniye, İstanbul'da Beşyüzevler, Taşlıtarla, İkitelli Parseller, Çorlu ilçesinin Reşadiye mahallesinde ikamet ederler.

Bu gün Bulgaristandaki köylerimizin kesin sayıları bilinmemektedir.26 adet köyden tespit ettiklerimiz ,Alagönen, Belören, Bokluca, Çağlar, Çataltepe,Dikence, Eskikonak Aşıklı Gaibler. Göktepe Gündüzler, Harmanlı,Köseler, Karaören, Şekerpınarı Tekkeköy, Yenişarköy, ve Yumruk kaya, dır.

SARIGÖLLÜLER-

Sarıgöl kazası Yunanistan'ın Kayalar sancağına bağlı merkezlerdendir.

SARIGÖL 'de ilçe halkı Anadolu'dan gelerek buraya yerleşmiş. Bunlara KONYARİ denilirmiş. Bektaşi olduklarından Karaman ve Konya dan buralara gönderilmiş bu yöre halkı dil , gelenek ve göreneklerini olduğu gibi korumuşlardır. Çoğunlukla Bektaşidirler. (4)

SARIGÖL 'e bağlı köyler:

Erdoğmuş ,Karaağaç, Karacalar Durutlar, Topçular, İnobası,Bayraklı, Cuma, Haydarlı, Cerelli,Okçular köyleri gölün etrafını çevirmiştir. (5)

Bu bölge MUSTFA KEMÂL ATATÜRK'ün annesinin soyunun olduğu bölgedir.

SARI KEÇELİ TÜRKMENLERİ-

Yunanistan'ın Selanik iline bağlı Vardar nehri yakınında bulunan Gevgeli ilçesi, Nutya, Kara Sinanlı,Alçaklar,Vodina, Kılkış , Mayadağ,Poroy köylerinden mübadele ile göç ettirilmiştir. Bu toplum Tekirdağ iline bağlı Şarköy ilçesinin ,Uçmak dere,Gazi köy, Hoşköy, Kirazlı,Çınarlı ,Yukarı ve Aşağı Kalamış, Mürefte, İğdeli bağlar köylerine yerleşmişler. Bir kısmı ise İstanbul, Bursa,İzmir,Balıkesir,Çanakkale,Edirne ve Kırklareli'ne yerleşmişlerdir.

Bu topluma SARI KEÇELİ lakabı giysilerindeki sarı renklerden dolayı verilmiş.

KAYALAR BEKTAŞİLERİ-

Babagân koluna bağlı olan guruplar içinde yer alan bu toplum, günümüzde; Kırklareli,Keşan,Tekirdağ,Manisa ,İstanbul Sefaköy'de toplu halde mahalleler kurmuşlardır. Bu toplum mensuplarının tümü Bektaşi kökenli Yunanistan'ın Kayalar kasabası ve çevre köylerdendir.

KAYALAR kökenli bu toplumun 1400 yılı sonrası Konya'nın YAZILAR köyünden Yunanistan'a göç ettiklerini söylenmektedir.

LANGAZA BEKTAŞİLERİ.

Babagan kolu Bektaşilerinin bir kolu da Yunanistan'ın Langaza ilçesinden gelenlerdir. Bozlu,Kılgıç,Kırepe köyleri bu toplumun tespit edilen köylerindendir.

MAKEDONYA BEKTAŞİLERİ.

MAKEDONYAnın KÖPRÜLÜ kasabasından gelen Bektaşiler,erkan olarak Babagan kolu

Bektaşiliğine bağlıdırlar. Muratlı ilçesinde Makedonya'nın Köprülü kasabasından gelenler, Çeltikçi ,Cumal'dan gelenlerin bir kısmı da hala Tekirdağ'ın Kılavuzlu Köyüne bağlı olarak törelerini devam ettirmeye çalışmaktadırlar Makedonya'nın Üsküp sancağına bağlı İştip kasabasının, Kiliseli , Diğinler ve Hamzabeyli' Tatarlı,Hacı Bekli, Karaotmanlı, Koçular, köyleri de aynı kökenlidirler.

Köprülü ve çevresinden gelipde bu gün İstanbul'un Sefaköy'ü kuranlar yine aynı halkın mensuplarıdır. Ancak bu halkın çoğunluğu Manisa civarlarına dağılmışlardır.

Halen Bulgaristan'da ,Trakya ve Anadolu'da çeşitli bölgelere göç etmiş olan TORLAKLAR ve SARI SALTUK müritlerinin hangi yerlerde ikamet ettikleri ise bilinmemektedir. Torlakların bir kısmı Kırklareli merkezinde ikamet etmektedirler.

Osmanlı arşiv kayıtlarında Bedreddini muhibleri olarak yer alan Doca yöresinin Piri köy,Totrakan, Kilikadı ,Çiğrekçi, köylerinden ve civarlarından olanların Trakya da 1934 1938 yılları arasında Tekirdağ merkezi Osmanlı köyü Banarlı Kara bezirgan Ortaca, Karaca Murat , Fahrioğlu ve Saray ,Çorlu ,Kırklareli, Lüleburgaz ilçesi ve köylerine dağılmışlardır. Bu köylerin isimleri tespit edilememiştir. Bu toplumların Silistire kalesinin alınmasından sonra buralara Karaman civarından geldikleri söylenmektedir.

Bölümün notları.

1. Ramazan Balkan .Bilinmeyen gerçekler erkanmame ve gönül yolu.Syf..272.

2. Hakkı Saygı. Safi Buyruğu ve Rumeli Babagan Bektaşi erkanları.Syf.94,95.

3. Bedri Noyan.Bektaşilik Alevilik nedir.Syf.60

4. Von Hasluck. Çeviri.Turgut Koca/A.Nezihi Girginsoy..Bektaşiliğin corafi dağılımı.Syf.26.

5. Osman Saygı Bölükbaşı.Türk Yurdu.Fatih dervişleri. Syf.216,217.

Kaynak kişiler

1. Ahmet Çilingir.1933 ilkokul .Yeniköy Edirne.

2. Ali Akgül..Küçükler/Kotil.Bulgaristan.1920-1995. İlkokul.

3. Ali Günay.1955.Bursa..Lise.

4. Emin Gümüştaş.Yunanistan/Gümülcine.1941. İlkokul.

5. Fazlı Ertekin.1946 .Ordu/Mesudiye.Üç yol. Üniversite.

6. Hamdi Coşan.1945.Osmanlı /Tekirdağ. Öğretmen

7. Hamza Koçerdin .Alvanar Bulgaristan/Türkiye. 1915-1997 ilkokul

8. Kemal Özcan.1930 .Yunanistan Babalar köyü. İlkokul.

9. Mehmet Şilli . Sarıpolat(Teslim)Malkara Tdağ.1951.Tıp Fak.

10. Naci Yardımcı. İlkokul.Mutlu Köy.Bababeski Kırklareli. 1952.

11. Nazmi Güneş .1948.Tekirdağ.Grafik sanatçısı.

12. TuranYılmaz.1944.Çorlu /Tekirdağ..İlkokul.

13. Veli Ertunç.1957.Bulgaristan/Babalar Köyü.Lise.

BU YAZI ALMANYADAKİ ALEVİLER KİTABINDA YAYIMLANAN ŞEKLİ İLEDİR.

YAYIMLANMASINDA SAKINCA OLMAZSA YAYIMLAYIN.

AMUCALAR: Kimlik ve köken.

Amuca veya Amca : Kelime anlamı Baba kardaşıdır.

Amuca Kabilesi hakkında yazılı kayıtlarda fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Osmanlı arşivlerinin tam olarak okunmasından sonra ,bazı ip uçlarının bulunacağına inanıyoruz.Bu makalede , elimizde bulunan bilgilerin ışığında ,Amuca kabilesinin tarihçesini inceleceğiz.

Tarih kayıtlarında kabilenin adı AMMİLER, EMMİLER, AMUGA, AMUCA ve AMUCA OĞULLARI olarak yer almaktadır.Kabilenin ad öyküsü iki şekilde anlatılmaktadır.

"Zaman ile konar göçerliği bırakan Türkmenler, baskınlara uğramıya başlamışlar. Bunu nasıl önliyeceklerini bilememektedirler.Zaten merkezden uzak yerlerde bulunmaktadırlar.Şikayet etseler , devletin gözünde hasiyetleri yok.Bunun için kabilenin ileri gelenlerini ,aklı çalışanları bir

araya toplayıp çare aramışlar.

En sonunda" eşkiyanın başı kim ise biz onu bulalım ;ona baskın payından fazlasını verecek olalım ; oda bize baskın zamanını bildirsin .Ona göre tedbirler alalım ' denilmiş. Kaybedecekleri fazla bir şeyleri olmadığından;' denize düşen yılana sarılır ' misali, plânlarını uygu lamanın yollarını aramıya başlıyorlar. Eşkiya başını bulup tekliflerini yapmışlar. Konuşulduğu gibi , bize yardım edilirse , kendisinin payı , fazlası verilecek ; aksi halde her iki taraftan büyük kayıblar olacak ' denilmiş.Eşkiya başı, bu oyunu kabul edip uygulamaya başlamış.Yapılan baskınlar , evvelden kabileye bildirildiğinden , köylerde istediğini uygulayamıyan eşkiya çeteleri ,' bunlar ile biz baş edemiyeceğiz .Bunların AMUCASI var . Onlara yar dım ediyor demiye başlamışlar.O günden sonra kabile adı AMUCA kalmış.

Kaynak kişi.Ali Yıdız. Ahmetler .Kırklareli.İlkokul.1923.

Yukarıda anlatılan olayın olup olmadığıveya doğruluğu bilinmemektedir. Kabilede kime sorulursa sorulsun " siz kimin soyun dansınız denildiğinde "Biz AMUCA KABİLESİNDEN ERTUĞRUL GAZİ SOYUNDANIZ "denir.Bazen bunusınamak için Osman Gazi Babası soyundan mı diye sorduğumuz da da evet denilmektedir; amma, Osman Gazi bir türlü kabul edilmemektedir. Bunun adı dolayısıyla mı olduğu araştırdığında " onu adından dolayı , değil töreyi bozduğundan dolayı kabul etmiyoruz ; Türkmen töresinde ikinci bir eş almak , hele yabancı ile evlenmek ; bir Rum kızınla evlenmek törelere aykırı"denilmektedir.

Kabilenin bilinen tarihten beri" tarikatla " beraraber yaşadığı sanılamaktadır. Tarikat liderlerinin lakabına bakılırsa , Amucaların Balım Sultan evveli Bektaşi kollarının birine devam ettiği sanılmaktadır.Bilinen eski tarikat liderinin lakabı "ABDAL" olması,şu hususa dikate almamıza yol açıyor.

"Rum Abdallarına ait hemen bütün zaviye ve tekkelerin Bektaşilik içine alınması işi çoktan tamamlanmış bulunuyordu. 19 . Yüz yıl tarihçilerinden Esat efendiye göre Bektaşiler bütün <<Abdal >> ve << Baba>> lakbalı Şeyhler tarafından kurulan tekkelere el koymuşlardı. Vilayetnamede Hacı Bektaş'ın müritlerini belirtmek için ABDAL tabiri kullanılırdı.(1).

En yakın akla gelenide tarih kayıtlarında AMUCA'ların bulunduğu yere yakın olan ABDAL MUSA koluna bağlılığı olabilir.Çünkü kabilenin hala her iki tarikatında da ABDAL MUSA kurbanı

bulunmaktadır.Ayrıca Tekirdağ'ın Kılavuzlu köyünde bulunan "ABDAL MUSA" çırağı bu iddamızı doğrular niteliktedir.Eskiden bu çırak Abdal Ahmet Baba'nın Şeyh Bedreddini yolu erkanını yürütürken Babalık elameti , yani Baba olduğunun kanıtıymış.Hala Şeyh Bedreddinilerde bulunan çırakların , Horasan' dan gelen çıraklar olduğu söylenmektedir. Hata ilk kurulan Balkanlara gelindiğinde köylerimizden biri nin adı GÜNDÜZLER imiş.Ertuğrul Gazi'nin GÜNDÜZ ALP ile birinci dereceden akraba olması bize bazı ip uçları vermektedir.

Bunula birlikte Bedreddin isyanıyla ilgili şu haberler konumuz açısından önemlidir.

Bedreddin'e bağlı ılımlı kanada pek dokunulmadı.Ama Börklüce çizgisinde kabul edilen "aşırı" kanat sürekli ezildi, kıyıldı.II. Mehmed'in Anadolu'da baskı altında tuttuğu Alevi ögeler Börklüce izdaşı Ömer Dede'nin çevresinde toplanmışlar dı.Padişah zorunlu sürgünü uyguladı.Saruhanlılar ve Deli ormanlılar'ı Arnavutluk'a göçürdü.Ayaklanma bölgesinde kalanlarsa Sünni ve ortodoks Hrıstiyanlıktan farklı dinsel özelliklerini 19. yüzyıla dek koru yabildiler.Bunlara " Amuga " denili yordu. Karadeniz dolaylarında ve Burgaz'ın güneyinde yaşıyorlardı.Bedreddin kanadında olanların asıl yerleşim bölgeleri Trakya'ydı.Örf ve gelenkelerinin çoğu Bektaşilerin kine benziyordu .(2)

Amuca Kabilesi TÜRKMEN dir.Yakın zamana kadar sadece Şeyh Bedred din'i yolu erkanına bağlı olan bu kabilenin yaşlılarımızın söylediklerine göre 1868 yılında bir kısmı Bektaşiliğe geçmiş, bir kısmıda her iki tarikatın dışında kalarak sünnileşmişlerdir. Osmanlı devleti kurulurken , Türkmenlere büyük önem verilmiş ; önemli mevki yerlere onları atamışlar. Zamanla bu uygulama kalkınca , Türkmen'e saygı yerine ölüm fetvaları çıkmış. O zamanlar Amuca Kabilesi mensuplarına, diğer kişilerce bir konuşma veya sataşma sırasında "onlara dokunmayın onlar Ertuğrul gazi soyundan Osman bey'in amucası sayılır " deniliyormuş.Amuca adı aynı zamanda güvenilir kişiler anlamındada kullanılır olmuş.

Amucalar Kayı boyunun içinde ufak bir kabiledir.Zaman içinde büyüdükleri için Kayseri kayıtlarında yer almışlardır.Sonra Balkanlara sürüldüklerikabilenin bir kısmının da önce Sivasa daha sonra Kars dolayına yerleştiği sanılıyor.

Anadolu Alevileri içerisinde yayılmaları ve bunların tutumlarının padişahça gözetlenmek istendiğine ilişkin kadılara gönderilen aşağıda ferman buna örnek olabilir:

Sivas sancağındaki kadılara buyruğumdur.

Yönetiminiz altındaki yerlerdesimavnalı topluluğundan bazı kimselerin Tanrı yolundan saptıkları ,şeriat dışı bir çok kötü işleri işledikleri,kızılbaş başlığı giyip Şah bağlılarıyız dedikleri ve toplantılarda BÖRK GİYİP NİCE Müslümanların baştan çıkmasına neden oldukları bildirildiğinden ,yasa yoluyla yargıların yapılıp gerçeğin ortaya çıkması fermanım olmuştur.Buyruğum size geldiğinde ,yukarda söylenenleri yapan lar meşhur ve tanınmışları kimseler ise yasa gereğince mahkemeye getirilip ,doğruluğunu soruşturasın.Gerçekten ehl-i sünnet ve cemaatten olmayıp ,yoldan sapmış olduğu için Şah tacı (Başlık) giyip şeriat yolundan uzaklaşarak ,müslümanları yoldan sapıtarak zararlı iş yaptıkları ise ad ve sanları yazıp bildiresin.Ama bu bahane ile kendi halinde olanı yasaya aykırı olarak incinmekter sakınasın. (H.1022-1613)Başbakanlık arşivi Mühimme Defteri No.80.Sayfa .19 Hüküm.49. (3).

Kars'ta bulunanlar , bugün 'Amuca Oğulları ' diye anılmaktadır.Bunların eski tarikatlarını bırakarak Şiileştiklerini Birdoğan söylemişti:

"Kars'ın tüm Alevi bölgelerinde Türkmenler,Trakyanın bir kesiminde Amıca oğulları(Bu Amıcaların daha önce leri Bulgaristan ve Türkiye sınırlarında köyler kurup yaşamaları var.) Daha önce sayıları artınca Bulgaris tan'da kalamayıp Türkiye köydaşlarının yanına gelip yerleşmişler.Gölpınarlının verdiği bilgilere göre Simav na Kadısı oğlu Şeyh Bedreddin müritleri imiş.

(Birdoğan 1990 :216)

Osmanlı Devleti zamanında bir kabilenin kayıtlara geçmesi için aşağıda açıklanan olaylara karışması gerekmektedir.

Anadolu'da yaşıyan Türk aşiretleri hakkında tertib edilen olunan bu kitab ,Divanı hümayun mühimme defterinde mukayyet gayrı matbuu hükümleri havidir.Bu hüküm lerde bütün aşiret hakkında malumat yoktur; çünki her hüküm ,ancak bu aşiretler herhangi bir vazifeye me'mur oldukları veya aşiret arasında ve kışlak yüzün den bir münezea vukua geldiği ve herhangi bir aşiretin diğerinin tecavüzüne ma'ruz kaldığı ve yahut isan olunan aşiretler iskan mahallerinden kaçıp Anadolu'nun öte sinde berisinde şekavetle meşkul oldukları zaman bu hallerin önünü almak için yazılmıştır.

(Öz 1995 :235)

Şu ana kadar bulduğumuz ve yazacağımız kayıtlarda ne yazık ki tam olarak Kabileyi tanıdıkları anlatıklarını söylememiz mümkün değildir..Tarih kayıtları içinde Kayı boyu ve Türkmenlerle ilgili bazı kayıtları aktararak konumuza açıklık getirmiye çalışacağız.Kabilede merhum Hüseyin Pamuk'a bu konuda sordu ğumuzda bize " Halep Türkmeni derler" demişti.Bu sözlü tarih sonradan Bedri Noyan DEDEBABA mızın gönderdiği ve E Çakar'ın 125 numaralı içmal defterini içeren ve Türk Dünyası araştırmaları dergisinde yayınlanan çalışmasından bir kayıt ile doğrulanmıştır.

HALEP ve çevresi aynı zamanda bir Türkmen yurdu özelliğinide taşımaktadır. 1063 yı lından itibaren Suriye ye girerek kendi hayat şartlarına uyabilecek yerlere yerleşen Türkmen ler bu bölgeyi kendilerine yurt tutmuşlardır.Bunlar Türkmen ilinin tarihi yapısına uy gun olarak BOZOK ve ÜÇOK teşkilatınıda muhafaza etmişlerdir.

Bilindiği gibi 11.yüzyıldan itibaren dalga dalga Ana dolu' ya gelen Türklerden çoğu boy ve aşiretler bir yere bağlanıp kalmamışlar,çeşitli bölgelerde kışlayıp çeşitli bölgeler de yaylalara çıkmışlardır.Onların bu konar-göçerliklikler, 19.Yüz yılın sonuna kadar sürmüştür. Osmanlı İmparatorluğunun çeşitli defalar toprak ve iskan politikası ile göçerleri yerleşik hayata dönderme çabaları ,kesin bir sonuç verememiş ,çoğu kez devletle aşiretler arasında savaşlara , kanlı tehditlere yol açmış,iskan almak istemiyen aşiretler sık ,sık Suriye ;Irak,İran Horasan ve Halep'e kaçmışlar ancak devletin üzer lerindeki takibi azaldıkça tekrar Anadoluya dönmüş lerdir. Ancak devlet hiç bir zaman iskan siyasetinden vazgeçmemiştir.284 Aşiret -Oymak ve cemaatan kendi isteği ile yerleşenlerin dışında çoğu bu iskan uygulaması neticesinde KAYSERİYE ye (Kayseryye sancağına) yerleştirilmişlerdir. Bu yerleşik hayata geçme işleminde adı geçen aşiret mensuplarının hepsi aynı bölgeye değil yine siyaset gereği Anadolunun çeşitli bölgelerine dağıtılmışlardır

Kabilenin Trakya ya geliş tarihi ,kesin olarak bulunamamıştır.1500 yılından önce olduğu ,halk tarafından söylenmektedir."Malkoçlar" köyünün 1491 yılı kaydı olamsı , bu konuda dikkat çekmektedir.

Bu araştırmada , ayrıca merkeze bağlı köylerin içinde aşiret ismi almış merkez köyler arasında emmiler köyü bulunmaktadır.Alfabetik sıraya göre 284 aşiret, oymak ve cemaatlar adları

yazılırken Emmiler (Ammiler) olarak belirtilmiştir."Meskun yerler kılavuzu" nda Türkiye de iki, yerde Emmiler adına yerleşim yeri görüyoruz.Biri yukarda belirtilen Kayseri'nin erkilet ilçesine bağlı Emmiler kasabası ile diğeri Niğde'nin Arapsun ilçesine bağlı Emmiler köyüdür.ayrıca trabzon'un Sürmene ilçesine bağlı Kilimbaşı kasabasında bir mahallenin adı Amıcalı'dır.Trabzon'daki mahallenin çeşitli nedenlerle bu adı aldığı düşünebili; ama kayıtlardaki yerlere yakın olması nedeni ile büyük bir ihtimalle iki Emmiler köyü , Amucaların Kayseri ve Niğde de adlarını verdikleri ilk yerleşim yerlerindendir.Kayseride ki köyde halen Uzunoğulları kabilesi kalmaktadır.Ayrıca Cevdet Türkay'ın eserinde Ammiler (Emmiler)Kayseriyye sancağı ve Amıcalı (Amucalu) kaydı vardır(4)

Öte yandan ,Şeyh Bedreddini yolu ve erkânındaki "nasib alma" merasimi ile Abdal Musa yolu erkânı na bağlı olanların "nasib erkanı" benzerlik göstermektedir.

Her iki erkânda da nasib almak için evli olmak gerekmektedir.eşi ile birlikte nasib görmeleri ,Amucaların Bedreddini evveli Abdal Musa Bektaşisi olduğu ihtimalini arttırmaktadır.Kesin kayıtlar ,ancak Osmanlı arşivlerinin tamamı okunup açıklandı ğında ortaya çıkacaktır. Tabii bu konu ile ilgili belge ,kayıtlara geçmiş ise.Ayrıca Amucaların bir kısmı hâlâBektaşi olmakla beraber inanış töre ve adetleri aynıdır.

Konunun başında , Amucaları Ertuğrul Gazi soyu ile irtibatlandırmıştık.

Amucaların oturduğu iki köyün adı ,"Ertuğrul " idi.Balıkesir ve Kırklareli'nin Kızılcıkdere köyünün ilk adı Ertuğrul'dur.Bulgaristan'da kalan ve ilk 10 köy arasında kurulan Gündüzler köyü'nüde belirtmemiz gerekir.

93 Harbi'ne kadar (22.6.1877-31.1.1978) 33 köy ve bunlara yakın şehirlere yerleşen Amucalar ,bu günkü Bulgaristan'ın Türkiye sınırının her iki tarafında yerleşik olarak yaşamakta imişler.Osmanlı-Rus savaşı sonrasında ,sınırlar belli olmaya başladığında ,Abdal Amet Baba ve diğer ileri gelenler sınırın iyice denetimine kadar ,iki sınır arasında gelip gitmişler.Amucaların bir kısmı Bulgaristan'da kalmış.Sınır aynı zamanda Bulgaristan ile Osmanlı devletini değil ,Amucaları da ayıran sınır olmuş; Bulgaristan'da kalanlar ile Türkiyedekiler arasına girmiş.Böylece ,akrabalıklar kaybolmuş ,aileler parçalanmış.Ekonomik sıkıntılar baş göstremiş ;bir çok taşınır taşınmaz mal para ve can bu savaş ile yok olmuş.93 Harbi'nden 1923 yılına kadar 46 yıl sürecek yeni bir sefelat yılları başlamış.Pek çok değerler kaybolmuş.Ara ara yapılan göçmen gelişlerinde pek az kişi Türkye'ye gelmiş.

Gelenlerin kabile ile irtibatkuramadıklarından büyük şehirlere göç ettiği sanılıyor. Son olarak gelenler de bu uygulama görülmüştür.Bulgaristandaki uygulanan rejim kabile de pek çok şeyi yok etmiştir.Kalanların oralarda azınlıkta kalmaları dolayısıyla dini inançlarda karmaşa yaşanmıştır. Halen kesin bir bilgi alınamamaktadır.Yaşları 70 i bulanlarda tarikattan nasipli olanı gördük. Kırklareli'nin Lüleburgaz İlçesine bağlı Turgut bey köyünde bu kişilerle bir Bedreddini muhabbetinde tanıştık.

Bugün Bulgaristandaki Amuca köylerinin kesin sayıları bilinmemektedir. Tespit ettiğimiz , Bulgaristan'a giden ve kabileden kişilerinde kabul ettiği köylerimiz şunlardır.Alagönen,(Pıstrava),Belören,Bokluca,(Radoynova)Çağlar,Çataltepe,(Elhova)Dikence,(Graniçar) Eski konak (Konak)(Byalavoda)-Eşekli(Eşeksinikli/ Nikolaeva >)Gaibler.(Kaybılar/Kaybilere,Starnca)Göktepe(Zvezdets),Gündüzler, (Cernovoda) Harmanlı(Harmanlı) ,Köseler,(Bruevtsi)Karaören, (Sırnevets) Şekerpınar (Tatlıpınar) (Sladık-klade nets) Tekkeköy,(Malevo) Yenişarköy,(Gorno novoselo)Yumrukkaya, (siniokamene)

Köyler haricinde büyük yerleşim yerlerinde de AMUCALARIN bulunduğu bilinmektedir.Kaybılar köyüne ait 2 adet tapu göç zamanında getirilmiş ; Giritli Hasan Ağanın evrakları içinde bu lunmuştur.Her iki tapuda H.1284 M..1866 yılına aittir.Tapunun aynen Türkçesidir.

Erz(arz)miri Tapu senedi i.

Sebebi takrir terfi'ı hümayun oldurki,

Defter-i hane-i hakaniye vürüd iden zirde numrular muahrrer ilmü-haber cedvelinden müsteban aldığı vecihle Edirne Sancağında COKE kazasında KAYBOLAR kariyesinde Hüveyk başında ,taraflar Ahmet ve Ali tarlalar ile mahdüd tahminen 3 kilo embanında arttırsa eden tarlayı Terzi Ali bin Mehmet 10 seneden beru yedinde senedi olmayarak bila niza'zabt ve tasaruf etmiş olmadığı tebeyyün iderek ,hakk-kararı sabit olmakla beher sene a'şarı ser'ının me'muruna eda etmek üzere kemakân tasarrufuna izin verildiğini mü'şir müceddinden iş bu sened i'ta kılındı.

5.Şevval 1284(1866)

defter numrusu veraka numrusu 55

66

Mühürdeki tarih 1277(1866)

Türkiye sınırları içinde kalan ilk 6 köy şunlardır.Ahmetler,Karaabalar(Karaballar)Malkoçlar ,Kocatarla,Ahlatlı ve Topçular.Günümüzde en kalabalık oldukları yerlerden biri İstanbul Taşlıtarla,Beykoz,Beşyüz evler civarlarıdır.Ayrıca Kırklareli merkez ve merkeze bağlı Deveçatağı köyü,Kofcağız ilçesine bağlı Ahmetler Aşağı ve Yukarı Kanaralar,devletli ağaç,Tatlıpınar,Topçular,Koca,Tarla,dereköy ilçesine bağlı Koru köy,ve Kapaklı, Lüleburgaz ilçesine bağlı Turgut bey ve Yeni Bedir köylerinde Şeyh Bedreddiniliğe devam edenler vardır.Bu köyler haricinde bazı köyler de azda olsa bu yola girmiştir.

Amuca Kabilesi üzerine geniş kapsamlı bir araştırma yapılmadığı gibi, hâlâ Balkanlarda ve Trakya da Ehl-i Beyt yoluna bağlı tarikatlar bilinmemektedir.Bulgaristan,Yunanistan,Makedonya ve Arnavutuk'ta Ehl-i Beyt e bağlı olan ve olmayan tarikatlar,yeterincearaştırmadığı gibi ,zaman zaman bunlar üzerine yazılan yazılar da gerçeklerden çok uzak olmaktadır.Amuca kabilesi ile yazılan şu not en açık delilidir.

"Aleviler ile sünniler arasında bilinen kutuplaşma, Bulgaristanda vardır.Örneğin Deliorman halkı kendisini Türk olarak gösterirken içlerindeki Aleviler ,sünniler tarafından "Kızılbaş" diye adlandırılıyordı .Bölgeye dağılmış olan bazı Kızılbaş köyleri vardı ama,genel olarak Alevi ve sünni guruplar köylerde karışık olarak yaşıyorlardı.Alevilikle ilişkili olan Bektaşilerin konumu açık değil.Alevi ve Bektaşi göçmenlere AMUCA adı veriliyor.Amucalar Balkan savaşı ertesinde Türkiye Bulgar sınırının oluşmasıyla yerlerini terk etmeye zorlanan Türkçe konuşan bir gurup. Çoğunluğu Kırklareli köylerinde Yerleşen Amucalar Hayrabolu ve Tekirdağ yörelerine doğru yayıldılar.Amucaların Şeyh Bedreddini in izleyicileri olarak özgün kökenden geldikleri varsayılıyor. Amucalar belirli dini pratiklerde 1893 te birleştikleri bir leştikleri Bektaşileri andırıyor.Gurup içi evlilikleri hala etkisini koruyor.Bulgaristan göçmenlerinde dini ayrımlar her zaman katı bir şekildesürüyor.Ertuğrul köyüne yerleşen 93 muhaciri Amucalar hep birlikte sünni olmıya karar vermişler. (Soysü 1992 .146)

Oysa, Bulgaristanın Deliorman bölgesinde ve civarında Amucalar haricinde Bektaşi, Babai, Akyazılılar ve Ali Koç Babalılar vardır. Bulgaristanda Alevi değil Bektaşi sürekleri vardır.Soy güden iki tarikat olan Bedreddiniler ve Ali koç Babalılar haricin deki tarikat liderleri halkın oyu ile belirlenmektedir.

Yukarıda değinildiği gibi Amucaları 1878 yılından itibaren sınır ayırmış; o günden sonra Amucalar iki devlet sınırında yer almışlardır. 1878 yılında Bulgarisytan'da kalan Amuca Kabilesi mensuplarının , yakın zaman kadar Şeyh Bedreddiniliği devamettirdikleri söylenmektedir.

Bununla birlikte ,kabileyi Balkanlara getirenin de KARA OĞLU ABDAL AHMET BABA -ki o iki tanedir- olduğunu söylenmektedir.

Onunla ilgili Şeyh Bedreddini erkanında ABDALLAR DUA sında ABDAL AHMET BABA DÖŞEDİ BU POSTU DİYE bir bölüm vardır. (5)

Bu duada anlatılmak istenilen kişinin ilk Şeyh Bedrediniliğe geçiren kişi mi yoksa Balkanlara getiren kişimi olduğu belirlenememiştir.

Bir Abdal Ahmet Baba'nın Bulgaristan'ın Eski Zağra(Straa Zağara) vilayetine bağlı Yeni Şar köyünde (Gorno novoselo) ksin olarak bilinmemekle beraber ,18228 ile 1827 tarihleri arasında doğduğu sanılmaktadır.Babası yine Şeyh Bedreddini tarikatının babalarından Abdal Seyit Emir Ali'dir.Yine Abdal Ahmet Baba,Amuca kabilesini Şeyh Bedreddini tarikatından Bektaşiliğe geçiren kişi olarak tanınmaktadır.

Kırklareli'nin Kofcağız ilçesine bağlı Ahmetler köyün deBektaşi dervişi Ali Yıldız'a göre ABDAL BABA ,KARA BABA diye anılan bir kişinin nazarlaması olması ve ayrıca bu köye Ahmet in köyü anlamına gelen AHMETLER adı verilmesi bize dikatte değer olmakla birlikte kesin olarak net bir cevap vermemektedir. (6)

Yalnız bu kişini iki oğlundan gelen soyların hala tarikatta liderlik yaptıklarını biliyoruz. Karaoğlu Abdal Ahmet Babanın ardından kabilede Şeyh Bedreddini erkanını yürüten 4 adet baba olmuştur. Abdal Ahmet ve Hacı Tahir soyundan gelenler ikişer Baba seçmişlerdir. Bu iki soy

erkanlarına göre şu şekilde baba olarak seçilmişlerdir. Abdal Ahmet soyundan seçilen iki baba Hacı Tahir tarafının iki babası ile çaprazlama olarak birbirlerini posta oturtturmaktadır.

Yani Abdal kolunun birinci babası Hacı Tahirlilerden bir baba ile 7 yılda bir hizmet tazeleme ve dardan indirme yapmaktadır. Diğer babalarda aynı uygulamayı yapmaktadır. Vefat edenin yerine sağ olan baba yeni Baba yı posta oturtturuyor. Babalar hatta Dedeler bile yakın zamana kadar belli soylardan seçilmekteymiş. Günümüzde de Babalar Abdallardan ve Hacı Tahirlilerden seçilmektedir.

Babalıklar babadan oğul a geçtiği gibi soyundan birine de verilebilmektedir.

Töreye göre sadece kabileden 7 nesil sayılarak evlenilmektedir.Akraba evliliği yoktur.Hatta babalar nasip verdiği canlarının kızlarını oğullarına alamamaktadırlar.Babaların evlatları, diğer tarikatlardan evlidirler.(7)

Notlar.

1.Ocak 1980.176

2.werner .1986.25

3.sümer.1991

4.C.Türkay.1979

5.R.Engin 1995.23.

6.Ahmetler köyünden Ali Yıldız kesin olarak Abdal Ahmet Baba ya iat bir kabir bulunmamakla beraber Kara Bab Abdal baba diye bilinen bu gün Ali Uçar'ın arsası dibinde ,büyük bir meşe ağacı altında bir nazarlamasının var olduğunu ,rüyada vir kaç kişiye gözüktüğünü söyledi.Nazarlamanın doğusunda seyrek ağaçlı koruya da Abdal Korusu deniliyoemuş.

7.R.Engin 1998.52,53.

1.Abdal ahmet baba dergahı.1995nefes.sayı24

2.Şeyh bedreddin'e anıt mezar yapılmasını istiyoruz.1996 nefes 35

3.Trakya da tarikatların zayıflamasına ve törelerin Zayıflamasına yol açan nedenler ve sebepleri. Nefes 1996 sayı 29

4.Topçu baba ve geleneksel kurbanı. Nefes 1996 sayı 30

5.Gül baba ve geleneksel kurbanı. Nefes 1996 sayı 31

6Ali baba geleneksel kurbanı. Nefes 1996 sayı 32

7Kurban geleneklerimiz. Nefes 1996 sayı 33

8Trakya (balkanlar) kültürü ile anadolu kültürü özellikleri Nefes 1996 sayı 34

9Şeyh bedreddin ve yaşıyan tarikatı. Nefes 1996 sayı 3

10Ali kemteri baba Nefes 1996 sayı 36

11İki bektaşi babası Ali kemteri ve Şaban Sırrı Baba Yol dergisi 2000 sayı 4

12Tevfik Bey baba ve Hasan cemali Baba Yol dergisi 2000 sayı 5

13Ahmet Hayrani ve Halife Cafer Baba Yol dergisi 2000 sayı 6

14.Uluslar arası Anandolu inançları kongresinde (23-28 ekim 2000) sunulan bildiri

15.Amucalar.Almanyada yayımlanan.